

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Cdo/104/2018
Identifikačné číslo spisu: 6711216218
Dátum vydania rozhodnutia: 17.01.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Emil Franciscy
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:6711216218.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ Ing. S. U. bývajúceho vo I., 2/ Z. U., bývajúceho vo L., zastúpených JUDr. Jozefom Veselým, advokátom so sídlom vo Veľkom Krtíši, Mierová č. 1, proti žalovanému I. U., bývajúcemu vo L., zastúpenému spoločnosťou Ulianko & partners, s.r.o., IČO: 36856517, so sídlom vo Zvolene, Námestie SNP č. 37, o určenie neplatnosti darovacej zmluvy, vedenom na Okresnom súde Zvolen pod sp.zn. 15 C 204/2011, o dovolaní žalobcov 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 17. marca 2015 sp.zn. 14 Co 998/2013, takto,

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaný má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Zvolen (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 5. novembra 2009 č.k. 13 C 162/2005-294 zamietol žalobu, ktorou sa žalobcovia domáhali určenia neplatnosti zmluvy z 29. júna 2005, ktorou M. U. a zomrelá X. septembra XXXX (ďalej len „dárkyňa“) darovala žalovanému spoluvlastnícky podiel 1/2 nehnuteľností v katastrálnom území L., ktoré sú vedené na liste vlastníctva č. XXXX ako parcela č. XXX/X - zastavané plochy vo výmere 423 m², parcela č. XXX/XX - záhrady vo výmere 487 m² a rodinný dom so súpisným č. XXXX na parcele č. XXX/X (ďalej len „darovacia zmluva“). Vklad vlastníckeho práva v zmysle darovacej zmluvy bol povolený 27. júla 2015 pod č. I..

1.1. Podľa názoru súdu prvej inštancie žalobcovia nepreukázali svoje tvrdenie, že dárkyňa v čase uzavretia darovacej zmluvy nevedela posúdiť následky svojho konania alebo svoje konanie ovládnuť. Vychádzal pri tom zo svedeckých výpovedí osôb, ktoré boli bezprostredne prítomné pri uzatvorení darovacej zmluvy, do úvahy vzal aj podklady s údajmi o zdravotnom stave dárkyne (správu ošetrujúcej lekárky, znalecký posudok, kontrolný znalecký posudok). K rozporom v posudkoch znalcov vo všeobecnej rovine uviedol, že súd nimi nie je viazaný a je vždy vecou úvahy súdu, ako vyhodnotí výsledky vykonaného dokazovania. Dospel k záveru, že dárkyňa, ktorá bola v čase uzatvorenia darovacej zmluvy hospitalizovaná, po zdravotnej stránke bola spôsobilá zmluvu podpísať, netrpela žiadnou poruchou sluchu a zraku, ani vážnym zdravotným postihnutím, v dôsledku ktorého by nebola spôsobilá primerane zvážiť a domyslieť následky svojho konania.

1.2. Nedôvodne podanú žalobu preto zamietol.

2. Na odvolanie žalobcov Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej aj len „odvolací súd“) rozsudkom z 22. apríla 2010 sp.zn. 12 Co 35/2010 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny [§ 219 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“)]. Stotožnil sa so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie s tým, že jeho rozhodnutie argumentačne doplnil poukázaním na niektoré časti (výňatky) výpovedí strán sporu, svedkov a tiež znaleckých posudkov.

3. Na základe dovolania žalobcov 1/ a 2/ Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením z 24. augusta 2011 sp.zn. 4 Cdo 37/2011 uvedený rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Odvolaciemu súdu vytkol, že odôvodnenie jeho rozsudku nemá náležitosti v zmysle § 157 ods. 2 O.s.p. Skutočnosť, že už na súde prvej inštancie došlo k procesnej vade konania v zmysle § 237 ods. 1 O.s.p., si bol zreteľne vedomý aj odvolací súd, avšak ním zvolený spôsob „nápravy“ nedostatkov prvoinštančného rozhodnutia (podstatné doplnenie skutkových a právnych záverov, ku ktorým žalobcovia nemali možnosť vyjadriť sa) nezodpovedal zákonu. Podľa názoru dovolacieho súdu mal odvolací súd napadnutý rozsudok zrušiť, a nie suplovať nedostatočné odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie.

4. Krajský súd v Banskej Bystrici, ktorému bola vec vrátená na ďalšie konanie, uznesením z 29. septembra 2011 sp.zn. 14 Co 320/2011 rozsudok súdu prvej inštancie napadnutý odvolaním žalobcov zrušil a vec vrátil prvoinštančnému súdu.

5. Okresný súd Zvolen rozsudkom z 10. októbra 2013 č.k. 15 C 204/2011-598 žalobu opätovne zamietol. Dospel k záveru, že žalobcom sa nepodarilo preukázať, že dárkyňa v čase uzatvorenia darovacej zmluvy nedokázala posúdiť následky svojho konania alebo svoje konanie ovládnuť. Výsledky vykonaného dokazovania naopak preukázali, že darovaciu zmluvu uzatvorila slobode a vážne, jej prejav vôle bol určitý a zrozumiteľný, pričom v rozhodujúcom čase bola po zdravotnej stránke spôsobilá na tento úkon (netrpela poruchou sluchu alebo zraku, ale ani takým zdravotným postihnutím, ktoré by ju robilo nespôsobilou adekvátne uvažovať a domyslieť následky svojho konania). Svedkovia prítomní pri tomto právnom úkone potvrdili, že o predmete a obsahu darovacej zmluvy nemali jej účastníci pochybnosti. Pokiaľ ide o žalobcami navrhnutý dôkaz - posudok MUDr. H. S., znalca z odvetvia psychiatrie, súd prvej inštancie uviedol, že ide o posudok nevypracovaný na základe rozhodnutia súdu, preto ho treba považovať (iba) za listinný dôkaz. Na základe vykonaného dokazovania konštatoval, že dárkyňa bola hospitalizovaná pre cievnú mozgovú príhodu od 25. júna 2005 do 8. júla 2005; darovacia zmluva bola uzatvorená počas tejto hospitalizácie. Z prepúšťacej správy vyhotovenej 8. júla 2005 zistil, že dárkyňa bola v uvedený deň prepustená do ambulantnej starostlivosti v stabilizovanom stave. Podobne sa o jej zdravotnom stave vyjadrili svedkovia, ktorí boli v čase rozhodujúcom pre posúdenie spôsobilosti dárkyne na právne úkony v jej blízkosti a v kontakte s ňou (D. V., MUDr. H. H. a S. V.). K zhoršeniu zdravotného stavu dárkyne došlo až po ukončení prvej hospitalizácie. Hospitalizovaná bola znovu od 25. júla 2005 do 17. augusta 2005 a potom od 21. augusta 2005 až do jej úmrtia. Pre posúdenie opodstatnenosti žaloby bol v danom prípade určujúci zdravotný stav dárkyne v čase uzatvorenia darovacej zmluvy, ku ktorému sa MUDr. H. S., ani MUDr. Z. G. nevyjadrili. V znaleckom posudku MUDr. L. H., ktorý bol podaný na základe rozhodnutia súdu, je konštatovaná a zároveň hodnotená nielen zdravotná dokumentácia dárkyne, ale aj všetky dovtedy súdom zadované výpovede a stanoviská lekárov. Okrem iného sa v tomto posudku (závery ktorého súd prvej inštancie považoval za určujúce) uvádza, že dárkyňa absolvovala 11. júla 2005 ambulantné vyšetrenie zdravotného stavu so záverom, že je orientovaná, s normálnou postavou, výživou a má poruchu reči. Nasledujúce dva týždne bola v domácom prostredí a z ničoho nevyplýva, že by sa jej zdravotný stav zhoršoval. Podľa znalkyne MUDr. L. H. neboli v čase uzatvorenia darovacej zmluvy podstatne narušené ovládacie a rozpoznávacie schopnosti dárkyne; bola orientovaná a jej psychika nebola narušená tak, že by nebola schopná rozpoznať následky svojho konania. Súd prvej inštancie na podklade spisu Okresného súdu Zvolen sp.zn. 9 C 7/1994 zohľadnil tiež to, že vôľu previesť svoj spoluvlastnícky podiel na žalovaného prejavila dárkyňa už dávnejšie - v uvedenom konaní sa na pojednávaní 15. marca 1994 vyjadrila, že vzhľadom na to, ako sa k nej správali synovia po smrti jej manžela, chce svoj podiel dať vnukovi, ako si to želal aj jej

manžel. Z týchto dôvodov neopodstatnenú žalobu zamietol.

6. Na odvolanie žalobcov 1/ a 2/ Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom zo 17. marca 2015 sp.zn. 14 Co 998/2013 napadnutý rozsudok potvrdil podľa ustanovenia § 219 ods. 1 O.s.p. ako vecne správny.

6.1. Za neopodstatnenú označil odvolací súd argumentáciu odvolateľov, že daný spor rozhodoval sudca, ktorý mal byť vylúčený z prejednávania a rozhodovania. Poukázal na to, že žalobcovia 1/ a 2/ vzniesli 14. decembra 2011 námietku zaujatosti sudcu, ktorý spor prejednával, jej obsahom boli ale len okolnosti týkajúce sa postupu sudcu v konaní. So zreteľom na to nadriadený súd vrátil spis bez rozhodnutia o námietke zaujatosti, pričom v podaní zo 4. januára 2012 vysvetlil, prečo sa na námietku takéhoto obsahu neprihliada, resp. prečo nemal byť spis ani predložený nadriadenému súdu (§ 14 ods. 3 O.s.p. a § 15a ods. 5 O.s.p.).

6.2. K námietke odvolateľov, že súd prvej inštancie nevykonal dokazovanie nevyhnutné pre správne rozhodnutie sporu (najmä nenariadil kontrolné znalecké dokazovanie na zistenie a posúdenie zdravotného stavu darykyne a preskúmanie pravosti jej podpisu na darovacej zmluve) odvolací súd uviedol, že súd nie je viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a nie je ani povinný vykonať všetky navrhnuté dôkazy, lebo v zmysle § 120 ods. 1 O.s.p. je vždy vecou súdu (nie sporových strán), ktoré z dôkazov budú v rámci dokazovania vykonané. Odvolací súd nesúhlasil s námietkou žalobcov, že vykonané dôkazy boli nesprávne vyhodnotené; konštatoval, že súd prvej inštancie v napadnutom rozsudku veľmi podrobne opísal všetky vykonané dôkazy a z nich vyvedené skutkové zistenia. Podrobne tiež vysvetlil, prečo považoval pre rozhodnutie za určujúci práve znalecký posudok MUDr. L. H., ktorého závery korešpondujú s výpoveďou a potvrdením MUDr. H. H., ošetrojúcej lekárky žalobkyne v čase spísania darovacej zmluvy, že darykňa bola pri plnom vedomí, orientovaná, neboli jej podávané žiadne lieky so sedatívnym účinkom a pri komunikácii s ňou riadne odpovedala na položené otázky. Obdobne sa o možnosti komunikácie s darykňou vyjadrila D. V., zamestnankyňa notárky a tiež S. V., spolupacientka darykyne. Z týchto dôvodov sa odvolací súd nestotožnil so žalobcami tvrdiacimi, že prvoinštančný súd nedostatočne zistil skutkový stav o spôsobilosti darykyne na uzatvorenie darovacej zmluvy, prípadne jej podpísanie ľavou rukou. Dôvod nevykonania kontrolného znaleckého posudku na zistenie zdravotného stavu darykyne vysvetlil už - podľa názoru odvolacieho súdu náležite - súd prvej inštancie. Pokiaľ ide o nevykonanie dôkazu posudkom znalca z odboru grafológie, odvolací súd dospel k záveru, že pravosť podpisu darykyne na darovacej zmluve bola už dostatočne preukázaná výsledkami dovtedy vykonaného dokazovania.

6.3. Podľa názoru odvolacieho súdu uviedol súd prvej inštancie zrozumiteľným spôsobom dôvody, ktoré opodstatňujú záver, že žalobcovia neunesli dôkazné bremeno a nepreukázali svoje tvrdenie, podľa ktorého darykňa v čase podpísania darovacej zmluvy nebola spôsobilá na právne úkony. Súd prvej inštancie v danom prípade uviedol v odôvodnení svojho rozsudku rozhodujúci skutkový stav, primerane opísal priebeh konania, stanoviská oboch procesných strán, zhrnul a vyhodnotil výsledky vykonaného dokazovania a uviedol právne predpisy, ktoré aplikoval na daný prípad (§ 37 ods. 1, § 38 ods. 1 a 2 a tiež § 628 Občianskeho zákonníka). Zamietnutie žaloby presvedčivo odôvodnil.

6.4. Odvolací súd z týchto dôvodov rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny (§ 219 ods. 1 a 2 O.s.p.).

7. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali 8. júna 2015 žalobcovia 1/ a 2/ dovolanie.

7.1. Prípustnosť dovolania je v danom prípade podľa ich názoru daná tým, že v konaní im bola odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.). Uviedli, že nedali súhlas na to, aby odvolací súd vec prejednal a rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania a ich osobnej prítomnosti. Súdu prvej inštancie vytkli, že neprihliadol na závery posudku MUDr. H. S. a bez dôvodu zamietol ich návrhy na zásadné doplnenie dokazovania a nevykonal potrebné dôkazy. Vychádzal z vyjadrenia S. V., ktoré nepodala ako svedkyňa v tomto spore, ale pred orgánmi činnými v trestnom konaní. Odvolací súd podľa ich názoru pochybil, pokiaľ prehliadol, že posudok MUDr. L. H., ktorý zreteľne sám preferoval, nie je kontrolným znaleckým posudkom. Odvolací súd nepovažoval za potrebné vykonať kontrolné znalecké dokazovanie príslušným ústavom, hoci tri dovtedy podané znalecké posudky vyzneli navzájom rozporne, dva z nich dokonca v prospech žaloby. Podľa ich názoru odvolací súd neprípustne, porušiac ustanovenie § 219 ods. 2 O.s.p., doplnil odôvodnenie súdu prvej inštancie tak, že ho v podstate zmenil. Potvrdzujúce rozhodnutie pritom - v porovnaní so súdom prvej inštancie - založil na odlišných

skutkových okolnostiach, ku ktorým nemali možnosť vyjadriť sa, lebo nebolo nariadené odvolacie pojednávanie. Pokiaľ sudy akcentovali vyjadrenie sa darykne o nevhodnom správaní žalobcov, ktoré viedlo k tomu, že darovaciu zmluvu neuzatvorila s nimi, ale so žalovaným, dovolatelia uviedli, že disponujú listinami opačného obsahu, nasvedčujúcimi o negatívnom posúdení správania žalovaného darykňou; tieto listiny chceli predložiť na odvolacom pojednávaní.

7.2. V ďalšom dovolatelia poukázali na to, že vzniesli námietku zaujatosti voči sudcovi súdu prvej inštancie, ktorý prejednával spor, avšak odvolací súd sa ňou bez zákonného podkladu a odôvodnenia nezaoberal. Z toho vyvodzovali, že prípustnosť ich dovolania vyplýva aj z § 237 ods. 1 písm. g/ O.s.p.

7.3. Podľa názoru dovolateľov je ich dovolanie prípustné tiež podľa § 238 ods. 2 O.s.p., lebo v konaní nasledujúcim po zrušujúcom uznesení najvyššieho súdu nebol rešpektovaný v ňom vyjadrený záväzný názor. Odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku je opätovne nepresvedčivé, nedôsledné, nemá náležitosti v zmysle § 157 ods. 2 O.s.p. a je len „rozšírenou kópiou pôvodného rozsudku“. Súd prvej inštancie nevykonal náležité dokazovanie, nenariadil dokazovanie kontrolným znaleckým posudkom, prehliadol rozpory a nejasnosti vo výpovedi zamestnankyne notárky, dospel k subjektívnym skutkovým zisteniam a záverom nemajúcim oporu vo vykonanom dokazovaní. Jednostranne preferoval záujem žalovaného, ktorého konanie bolo nekalé a priečiace sa dobrým mravom.

7.4. Z týchto dôvodov žalobcovia navrhli napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

8. Žalovaný v dovolacom konaní uviedol, že dovolanie žalobcov nie je prípustné ani podľa § 237 ods. 1 O.s.p., ani podľa § 238 ods. 2 O.s.p. Podľa jeho názoru im sudy neodňali možnosť realizovať ich procesné práva. Nevykonaním všetkých dôkazov, ktoré navrhla strana sporu, prípadne nesprávnym vyhodnotením dôkazov totiž nedochádza k nimi tvrdenej vade zmätočnosti. Sudy riadne zistili rozhodujúce skutkové okolnosti a vyvodili z nich správne právne závery. Ich rozhodnutia sú preskúmateľné, obsahujú primerané vysvetlenie dôvodov zamietnutia žaloby a majú zákonné náležitosti. Sudy sa po vrátení veci najvyšším súdom už nedopustili procesnej vady, so zreteľom na ktoré bolo vyhovené prvšiemu dovolaniu žalobcov. Z týchto dôvodov žalovaný navrhol dovolanie zamietnuť.

9. Žalobcovia podali dovolanie pred 1. júlom 2016. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ktorý nadobudol účinnosť v uvedený deň, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá CSP (ale) právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

10. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP).

11. Dovolanie je procesný úkon strany adresovaný súdu. Dovolateľ ním prejavuje vôľu vyvolať účinok spočívajúci v prelomení právoplatnosti napadnutého rozhodnutia a uskutočnení meritórneho dovolacieho prieskumu.

11.1. Dovolanía podané do 30. júna 2016, v prípade ktorých podľa vtedy účinnej právnej úpravy nebol daný dôvod ani na zastavenie konania, ani na odmietnutie dovolania, vyvolali procesný účinok umožňujúci a zároveň prikazujúci dovolaciemu súdu uskutočniť meritórny dovolací prieskum.

11.2. Tie dovolanía podané do 30. júna 2016, v prípade ktorých bol podľa vtedy účinnej právnej úpravy daný dôvod na zastavenie dovolacieho konania alebo odmietnutie dovolania, tento procesný účinok nemali.

11.3. Zohľadňujúc vzájomnú koreláciu ustanovení § 470 ods. 1 CSP a § 470 ods. 2 CSP dovolací súd konštatuje, že nová právna úprava vychádza síce z princípu okamžitej aplikability procesnoprávných noriem (viď § 470 ods. 1 CSP), rešpektuje ale procesný účinok tých dovolaní uvedených v bode 15.1., ktorý zostal zachovaný aj po 30. júni 2016 (viď § 470 ods. 2 CSP). V dôsledku toho platí, že ustanovenia novej, od 1. júla 2016 účinnej právnej úpravy o dovolaní a dovolacom konaní sa v prípade týchto dovolaní nemôže uplatniť v plnom rozsahu hneď od uvedeného dňa, v celej šírke a so všetkými

dôsledkami. Úplná aplikabilita týchto ustanovení novej právnej úpravy sa uplatní až pri dovolaniach podaných od uvedeného dňa. Opačný záver by bol porušením právnej istoty a legitímnych očakávaní strán, lebo ten, kto konal na základe dôvery v platný a účinný zákon, nemôže byť vo svojej dôvere k nemu sklamaný [porovnaj závery vyjadrené v rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp.zn. PL. ÚS 36/1995].

12. Podľa právneho stavu účinného do 30. júna 2016 bolo dovolaním možné napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu iba vtedy, pokiaľ to zákon pripúšťal (viď § 236 ods. 1 O.s.p.).

12.1. Dovolanie bolo prípustné proti každému rozhodnutiu, ak v konaní došlo k najzávažnejším procesným vadám uvedeným v § 237 ods. 1 O.s.p.

12.2. Dovolanie bolo podľa § 238 ods. 2 O.s.p. prípustné proti rozhodnutiu (aj rozsudku) odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru odvolacieho súdu vysloveného v tejto veci.

12.3. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. bolo dovolanie prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4.

I.

13. Dovolatelia tvrdia, že v konaní im súdmi bola odňatá možnosť realizovať ich procesné práva (§ 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.) a bolo zasiahnuté do ich práva na spravodlivý súdny proces.

14. Právny poriadok platný a účinný v čase podania dovolania ukladal dovolaciemu súdu (viď ustanovenie § 242 ods. 1 O.s.p.), aby aj ex offio posúdil, či v konaní nedošlo k niektorej z najzávažnejších procesných väd, ktoré boli taxatívne vymenované v § 237 ods. 1 O.s.p.

14.1. O procesnú vadu konania v zmysle ustanovenia § 237 ods. 1 O.s.p. išlo vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ nepodal sa návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

14.2. Prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 O.s.p. nezakladalo samo tvrdenie dovolateľa, že došlo k ním tvrdenej procesnej vade, ale až zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k nej skutočne došlo. Procesné vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. a/ až e/ O.s.p. neboli v dovolaní tvrdené a v dovolacom konaní ani nevyšli najavo.

15. Na posúdenie prípustnosti dovolania - aj z aspektov § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. - bol (a aj v súčasnosti je) zásadne príslušný dovolací súd (IV. ÚS 238/07).

15.1. Podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava“) každý má právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 252/04) a aby bolo rozhodnuté v súlade s požiadavkami a právnymi názormi účastníka (I. ÚS 50/04). Do obsahu tohto základného práva nepatrí ani právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom alebo dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97) a ani toho, aby súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorý predkladá účastník konania (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

15.2. I keď právna úprava účinná do 30. júna 2016 upravovala postup súdu a procesných strán v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (§ 1 ods. 1 O.s.p.) a dbala o to, aby rozhodnutie súdu bolo vecne správne a

spravodlivé, nemohla zabezpečiť, že každé konanie bude v plnom rozsahu zodpovedať jeho ustanoveniam a že súdmi bude vždy rozhodnuté iba správne. Ústava neupravuje, aké dôsledky majú jednotlivé procesné nesprávnosti, ku ktorým v praxi dochádza v konaní pred súdmi, ani nestanovuje predpoklady ich možnej nápravy v opravnom konaní. Bližšiu úpravu ústavne garantovaného práva na súdnu ochranu obsahoval O.s.p., ktorý predpokladal aj možnosť vzniku určitých procesných pochybení súdu v občianskom súdnom konaní, a v nadväznosti na podstatu, význam a procesné dôsledky týchto pochybení upravoval aj predpoklady a podmienky, za ktorých bolo možné v dovolacom konaní napraviť procesné nesprávnosti konania na súdoch nižších inštancií. Najzávažnejším procesným vadám konania, ktoré taxatívne vymenoval v § 237 ods. 1 O.s.p. ako prípady „zmätočnosti“, pripisoval osobitný význam - vady tejto povahy považoval za okolnosť zakladajúcu prípustnosť dovolania (§ 237 ods. 1 O.s.p.) a zároveň tiež za prípustný dovolací dôvod (§ 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p.). Aj niektorým ďalším procesným vadám konania nedosahujúcim stupeň závažnosti procesných väd v zmysle § 237 ods. 1 O.s.p. bol pripisovaný význam, tieto „iné vady, majúce za následok nesprávne rozhodnutie vo veci“, boli ale - na rozdiel od procesných väd vymenovaných v ustanovení § 237 ods. 1 O.s.p. - považované (len) za relevantný dovolací dôvod (viď § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). V zmysle konštantnej judikatúry najvyššieho súdu „iná vada“ nezakladala prípustnosť dovolania.

15.3. V nadväznosti na obsah dovolacích námietok a tiež so zreteľom na právne závery ústavného súdu zaujaté v niektorých jeho nálezoch (II. ÚS 261/06) dovolací súd dodáva, že je vždy vecou individuálneho posúdenia v každom jednotlivom prípade, aké dôsledky majú tie procesné nedostatky, ku ktorým prípadne došlo v konaní pred súdmi. Pri zvažovaní dôsledkov zistených procesných nesprávností treba mať vždy na zreteli, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorý smeruje proti už právoplatnému rozhodnutiu, vykazujúcemu atribúty závažnosti a nezmeniteľnosti (§ 159 ods. 1 O.s.p.). Z tohto hľadiska dochádza v dovolacom konaní v istom zmysle k stretu dvoch základných práv (resp. ústavných princípov). Ide jednak o právo na spravodlivý súdny proces (tiež v nadväznosti na požiadavku odôvodnenia rozhodnutia súdu v súlade s § 157 ods. 1 a 2 O.s.p.), jednak o zásadu právnej istoty ako súčasť právneho štátu podľa čl. 1 ods. 1 Ústavy. Vzhľadom na princíp právnej istoty vyplývajúci z čl. 1 ods. 1 Ústavy, ktorý do určitej miery obmedzuje právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 4 Ústavy, treba rozhodujúce otázky v dovolacom konaní posúdiť aj z pohľadu vzájomného vzťahu oboch týchto ustanovení. Daná procesná situácia musí byť totiž vyriešená z pohľadu oboch dotknutých ústavných článkov tak, aby boli zachované označené ústavné práva (I. ÚS 252/05 a IV. ÚS 481/2011). V preskúvanom prípade nemohol dovolací súd brať na zreteľ len žalobcami zdôrazňované právo na prejednanie veci v súlade so zákonom, ale musel dbať o to, aby zachoval ústavnoprávne relevantnú rovnováhu medzi týmto právom a ústavným princípom právnej istoty, ktorý bol vyjadrený právoplatnými rozsudkami súdov nižších inštancií.

16. Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) sa do 30. júna 2016 rozumel taký procesne nesprávny a zákonu sa prieciaci postup súdu, ktorý mal za následok znemožnenie realizácie tých procesných oprávnení účastníka konania, ktoré mu poskytoval vtedajší civilný procesný kódex. O procesnú vadu v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. išlo najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a svojím postupom pri vedení konania odňal účastníkovi konania jeho procesné práva [v zmysle 18 O.s.p. mali účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd bol povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv - napríklad právo účastníka vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O.s.p.), nazeráť do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O.s.p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom (§ 123 O.s.p.), byť predvolaný na súdne pojednávanie (§ 115 O.s.p.), na to, aby mu bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O.s.p.)].

17. Pokiaľ dovolatelia v súvislosti s tvrdenou vadou podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. poukazujú na to, že odvolací súd rozhodol o ich odvolaní bez nariadenia odvolacieho pojednávania (takže sa konania pred odvolacím súdom nemohli osobne zúčastniť a v dôsledku toho im nebola vytvorená procesná možnosť predniesť odvolaciemu súdu tvrdenia a predložiť dôkazy na ich preukázanie), dovolací súd poukazuje na § 214 ods. 1 O.s.p., v zmysle ktorého platilo, že na prejednanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej nariadi predseda senátu odvolacieho súdu pojednávanie vždy, ak a/ je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, b/ súd prvého stupňa rozhodol podľa § 115a O.s.p. bez nariadenia pojednávania a je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, c/ ide o konanie vo veciach porušenia zásady

rovnakého zaobchádzania, d/ to vyžaduje dôležitý verejný záujem. V ostatných prípadoch mohol súd aj bez súhlasu účastníka rozhodnúť o odvolaní na neverejnom pojednávaní (§ 214 ods. 2 O.s.p.).

17.1. Z ustanovenia § 214 ods. 1 O.s.p. vyplývalo, že na prejednanie odvolania, ktoré smeruje proti rozhodnutiu vo veci samej, musí predseda senátu pojednávanie nariadiť okrem iného aj vtedy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie. Posúdenie, či v konkrétnom prípade je nevyhnutné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, bolo však vecou úvahy odvolacieho súdu a nie účastníkov konania (strán sporu). Ak odvolací súd dospel k záveru, že súd prvej inštancie náležitým spôsobom zistil skutkový stav veci, a preto nie je potrebné dokazovanie zopakovať alebo doplniť, nič mu nebránilo (ak potreba nariadiť odvolacie pojednávanie nevyplývala z inej okolnosti relevantnej podľa § 214 ods. 1 O.s.p.) o odvolaní rozhodnúť bez nariadenia pojednávania.

17.2. Z obsahu spisu vyplýva, že v posudzovanom prípade odvolací súd označil skutkové zistenia súdu prvej inštancie za úplné a ich právne posúdenie za správne. Nepovažoval preto za potrebné zopakovať alebo doplniť už vykonané dokazovanie. V danom prípade súd prvej inštancie nerozhodol podľa § 115a O.s.p. bez nariadenia pojednávania a nešlo o konanie vo veci porušenia zásady rovnakého zaobchádzania. Prejednávaný bol súkromný spor fyzických osôb, prejednanie ktorého na odvolacom pojednávaní za účasti strán nevyžadoval dôležitý verejný záujem. Z týchto dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že odvolaciemu súdu nemožno vytýkať porušenie § 214 ods. 2 O.s.p.

17.3. Treba dodať, že podľa judikatúry najvyššieho súdu (1 Cdo 227/2013), ústavného súdu (I. ÚS 54/08) a tiež Európskeho súdu pre ľudská práva (ďalej len „ELSP“) napríklad vo veci *Delcourt v. Belgicko*, 1970 stačí, aby strane sporu bolo umožnené aspoň raz predstúpiť pred súd so svojou vecou; toto právo žalobcov bolo v danom prípade zachované.

18. Dovolatelia za odňatie možnosti konať pred súdom považujú aj to, že odvolací súd nevykonal riadne dokazovanie, nevyhoviel ich návrhom na vykonanie dokazovania, nevyrovnal sa so zisteniami vyplývajúcimi z jednotlivých dôkazov a len prevzal závery súdu prvej inštancie.

18.1. K tejto dovolacej argumentácii žalobcov treba uviesť, že do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (I. ÚS 8/96, III. ÚS 197/02, III. ÚS 284/08), a jeho súčasťou nie je ani právo účastníka konania (strany sporu) vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97).

18.2. Dokazovanie bolo (je) časť občianskeho súdneho konania (v súčasnosti civilného sporového konania), v rámci ktorej si súd vytvára poznatky, potrebné na rozhodnutie sporu. Právomoc konať o spore, ktorého sa týka žaloba, v sebe obsahuje i právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). Súd v konaní nie je viazaný návrhmi strán sporu na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (viď § 120 ods. 1 O.s.p.), a nie procesných strán.

18.3. Postup súdu, ktorý v priebehu konania nevykonal všetky navrhované dôkazy alebo vykonal iné dôkazy na zistenie skutkového stavu, nezakladal do 30. júna 2016 prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p., lebo týmto postupom sa strane sporu neodnímala možnosť pred súdom konať (porovnaj R 37/1993 a R 125/1999).

18.4. V zmysle § 132 O.s.p. dôkazy hodnotil súd podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom bolo jeho povinnosťou starostlivo prihliadať na všetko, čo vyšlo za konania najavo, včítane toho, čo uviedli strany sporu. Nesprávne vyhodnotenie dôkazov nepovažovala judikatúra najvyššieho súdu za dôvod zakladajúci prípustnosť dovolania (3 Cdo 172/2011, 5 Cdo 251/2012, 7 Cdo 117/2014). Subjektívny nesúhlas účastníka s rozhodnutím súdu v tom zmysle, že práve ním tvrdené a preukazované skutočnosti boli tie, ktoré mal súd vziať do úvahy pri svojom rozhodovaní, a ktoré by sa (pre neho) prejavili v priaznivejšom rozhodnutí, nebol považovaný za spôsobilý dôvod zakladajúci prípustnosť dovolania. Právo na spravodlivý súdny proces nebolo možné ani podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 stotožňovať s právom procesnej strany na úspech v konaní a na rozhodnutie v súlade s jej požiadavkami a právnymi názormi (I. ÚS 50/04).

18.5. Do 30. júna 2016 nebolo nesprávne vyhodnotenie dôkazov považované za vadu konania v zmysle

§ 237 ods. 1 O.s.p. Pokiaľ súd nesprávne vyhodnotil niektorý z vykonaných dôkazov, mohlo ísť o rozhodnutie z tohto dôvodu nesprávne, táto skutočnosť ale sama o sebe nezakladala prípustnosť dovolania v zmysle uvedeného ustanovenia (1 Cdo 85/2010, 2 Cdo 29/2011). Aj za účinnosti predchádzajúcej právnej úpravy súd pri skutkovom vyhodnocovaní svojich zistení zohľadňoval výsledky vykonaného dokazovania, ktoré hodnotil podľa zásad uvedených v § 132 O.s.p.; pokiaľ sa pri tom prípadne dopustil hodnotiacej nesprávnosti, nešlo o spôsobilý dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. (R 42/1993 a 5 Cdo 258/2007). Jeho neprípustnosť bola daná charakterom dovolacieho konania, v ktorom sa dôkazy nevykonávali (§ 243a ods. 2 O.s.p.), a tak ani neprislúchalo dovolaciemu súdu, aby prehodnocoval dôkazy vykonané súdmi nižších inštancií.

18.6. Dovolatelia súdom vytýkajú, že nevykonali dokazovanie „kontrolným znaleckým posudkom“. Súdna prax bola v čase rozhodovania odvolacieho súdu jednotná v názore, že ak súd niektorý dôkaz nevykoná, môže to viesť prípadne k nesprávnym skutkovým zisteniam a v konečnom dôsledku aj k vecne nesprávnemu rozhodnutiu, nie však k odňatiu možnosti konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. Postup súdu, ktorý v priebehu konania nevykonal všetky účastníkom navrhované dôkazy (vrátane „kontrolného znaleckého posudku“), nezakladal prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. To sa v plnej miere týkalo aj dokazovania znaleckým posudkom alebo odborným vyjadrením. Dovolací súd poukazuje na to, že ak záviselo rozhodnutie od posúdenia skutočností, na ktoré boli potrebné odborné znalosti, súd ustanovil po vypočutí účastníkov znalca (§ 127 ods. 1 veta prvá O.s.p.). Namiesto posudku znalca mohol použiť potvrdenie alebo odborné vyjadrenie príslušného orgánu, o správnosti ktorých nemal pochybnosti (§ 127 ods. 4 O.s.p.). Vzhľadom na argumentáciu žalobcov treba pre účely tohto dovolacieho konania uviesť, že ak bol súdu v konaní predložený posudok, ktorý síce vypracovala osoba zapísaná v zozname znalcov, avšak jeho vypracovanie nenariadil súd, nešlo o znalecký posudok v zmysle § 127 O.s.p. Aj takýmto „posudkom“ bolo ale možné vykonať dokazovanie, avšak iba ako listinou. Rozdielnosť sa prejavovala najmä v hodnotení tohto dôkazu.

18.7. Podľa názoru dovolateľov založil odvolací súd svoje rozhodnutie z hľadiska skutkového aj na takých skutkových zisteniach, na ktorých nebolo založené rozhodnutie súdu prvej inštancie. Dovolací súd preskúmaním spisu a porovnaním obsahu rozhodnutí súdov oboch nižších inštancií nezistil opodstatnenosť tejto argumentácie - odvolací súd nezmenil podstatu dôvodov vedúcich k zamietnutiu žaloby žalobcov. Nad rámec dôvodov súdu prvej inštancie, s ktorými sa stotožnil a považoval za postačujúce pre potvrdenie rozhodnutia, odvolací súd len na zdôraznenie správnosti prvoinštančného rozhodnutia doplnil v odôvodnení svojho potvrdzujúceho rozsudku ďalšie vysvetlenie so zámerom argumentačne umocniť záver o neopodstatnenosti žaloby. Dovolací súd v tejto súvislosti poukazuje na rozhodnutie najvyššieho súdu publikované ako judikát R 56/2012, podľa ktorého vtedy, keď sa odvolací súd v odôvodnení svojho potvrdzujúceho rozsudku v plnom rozsahu stotožnil s dôvodmi rozhodnutia súdu prvej inštancie (§ 219 ods. 2 O.s.p.) a nad ich rámec uviedol ešte aj ďalšie, z pohľadu prvoinštančného konania nové dôvody, jeho rozhodnutie nie je rozhodnutím prekvapivým; takýto postup súdu nie je odňatím možnosti konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.

18.8. Z dôvodov vyššie uvedených dospel dovolací súd k záveru, že žalobcovia odvolaciemu súdu nedôvodne vytýkajú nedostatky v procese dokazovania, obstarávania skutkových podkladov nevyhnutných pre rozhodnutie, hodnotenia vykonaných dôkazov a prijímania skutkových záverov.

19. Formulácie zvolené v dovolaní ((žalobcami tvrdené preferovanie protistrany) naznačujú, že žalobcovia sú presvedčení o tom, že v konaní bol porušený princíp rovnosti účastníkov konania (procesných strán).

19.1. V súlade s princípom „rovnosti zbraní“ (čl. 6 ods. 1 Dohovoru) každá procesná strana musí mať rovnakú možnosť hájiť svoje záujmy a žiadna z nich nesmie mať podstatnú výhodu voči protistrane (rozsudok ESLP vo veci Delcourt v. Belgicko). Podstata tohto princípu spočíva v tom, že všetci účastníci občianskeho súdneho konania majú rovnaké procesné práva a povinnosti, ktoré uplatňujú a plnia za rovnakých procesných podmienok bez zvýhodnenia alebo diskriminácie niektorého z nich. V súlade s právom na kontradiktórne konanie musia mať procesné strany príležitosť nielen predložiť všetky dôkazy potrebné na to, aby ich návrh uspel, ale aj oboznámiť sa so všetkými ďalšími dôkazmi a pripomienkami, ktoré boli predložené, s cieľom ovplyvniť rozhodnutie súdu a vyjadriť sa k nim. Princíp rovnosti zbraní neznamená, že súd je povinný vykonať všetky dôkazy, ktoré strana navrhne, a

vyhodnotiť ich podľa predstáv strany sporu. Prípustnosť dôkazov nie je Dohovorom regulovaná a ide o otázku, ktorú upravuje predovšetkým vnútroštátne právo. Takisto význam dôkazov a potrebnosť ich vykonania je otázka, ktorú posudzujú predovšetkým vnútroštátne orgány (porovnaj rozhodnutie ESĽP vo veci Engel v. Holandsko).

19.2. Z obsahu zápisníc o súdnych pojednaniach, ktoré sú založené v spise, nemožno vyvodiť, že by súd nevytvoril žalobcom a žalovanému rovnaké procesné možnosti predložiť všetky dôkazy, že by v konaní (napríklad v procese obstarávania podkladov pre rozhodnutie, alebo vyhodnocovania dôkazov) preferoval záujem niektorej z procesných strán. Z týchto dôvodov považuje dovolací súd aj predmetnú námietku žalobcov za nepodloženú.

20. Podľa názoru dovolateľov došlo k procesnej vade konania uvedenej v § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. tiež tým, že napadnutý rozsudok - ako uvádzajú - je odôvodnený nedostatočne a zjednodušujúco do tej miery, že to má za následok jeho nepreskúmateľnosť.

20.1. Už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) považovala nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia (nepreskúmateľnosť) za tzv. inú vadu konania v zmysle ustanovenia § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., ktorá nezakladala prípustnosť dovolania. Správnosť takého nazerania na právne dôsledky nepreskúmateľnosti potvrdzovali tiež rozhodnutia ústavného súdu o sťažnostiach proti tým rozhodnutiam najvyššieho súdu, ktoré zotrvali

na právnych záveroch súladných s R 111/1998 (I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015 a III. ÚS 288/2015).

20.2. Najvyšší súd prijal 3. decembra 2015 stanovisko (R 2/2016), právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.“. Toto stanovisko považuje dovolací súd za plne opodstatnené aj v preskúvanom prípade. Dodáva, že obsah spisu nedáva žiadny podklad pre to, aby sa na daný prípad uplatnila druhá veta tohto stanoviska, ktorá predstavuje krajinú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry ESĽP. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003).

20.3. V danom prípade dovolaním napadnuté rozhodnutie uvádza skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, stanoviská procesných strán k prerokovanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, obsah odvolania a právne predpisy, z ktorých vyvodil svoje právne názory vysvetlené v odôvodnení. Treba mať na pamäti, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca späťnosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Pokiaľ odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie, stačí, ak v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie. Za vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa.

20.4. K námietke žalobcov, že odvolací súd sa nevyjadril dopodrobna k všetkým dôvodom obsiahnutým v ich odvolaní, je potrebné uviesť, že obsahovou zložkou každého odvolania sú odvolacie námietky, podstatu ktorých logicky a nevyhnutne tvorí argumentácia odvolateľa, že postup súdu prvej inštancie alebo jeho rozhodnutie sú z toho-ktorého dôvodu nesprávne. Pokiaľ by za správny mal byť považovaný názor, že odvolací súd musí vždy detailne reagovať úplne na všetky dôvody odvolania, bolo by ustanovenie § 219 ods. 2 O.s.p. nepoužiteľné. Odvolací súd mohol podľa tohto ustanovenia postupovať, ak boli splnené dve podmienky: a/ výrok odvolaním napadnutého rozhodnutia bol vecne správny, b/ odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia. Pokiaľ odvolací súd v danom prípade dospel k záveru, že tieto podmienky sú splnené, mala aplikácia § 219 ods. 2 O.s.p. oporu v zákone a nemohla byť spojená s procesnou vadou konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.

21. Pre prípad, že žalobcovia vyvodzujú prípustnosť dovolania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ z toho, ako súdy v spore posúdili vecnú stránku sporu (opodstatnenosť ich žaloby), dovolací súd uvádza, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne posúdenie vecí bolo síce do 30. júna 2016 považované za relevantný dovolací dôvod v tom zmysle, že ho bolo možné uplatniť v procesne prípustnom dovolaní (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), zároveň ale bolo senátmi dovolacieho súdu jednotne (1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010) konštatované, že samo nesprávne právne posúdenie vecí prípustnosť dovolania nezakladá (porovnaj tiež R 54/2012). Vychádzalo sa z toho, že nejde o vadu konania uvedenú v § 237 O.s.p., ani znak (atribút, stránku) rozhodnutia, ktorý by bol uvedený v § 238 O.s.p. ako zakladajúci prípustnosť dovolania.

II.

22. Žalobcovia ďalej tvrdia, že ich dovolanie je prípustné tiež podľa § 237 ods. 1 písm. g/ O.s.p., lebo ich spor so žalovaným na súde prvej inštancie prejednával a rozhodol vylúčený sudca. V súvislosti s posúdením opodstatnenosti tejto námietky dovolací súd uvádza, že v zmysle judikátu R 59/1997 neexistencia žiadneho rozhodnutia alebo existencia právoplatného rozhodnutia nadriadeného súdu o tom, že sudca je alebo nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí, nebráni dovolaciemu súdu pri skúmaní podmienok prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 237 ods. 1 písm. g/ O.s.p., posúdiť túto otázku samostatne.

23. Podľa § 14 ods. 1 O.s.p. boli sudcovia vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom bolo možné mať pochybnosti o ich nezaujatosti.

23.1. V zmysle tohto ustanovenia bol právne významný vzťah sudcu buď k veci, k účastníkom alebo k zástupcom účastníkov konania. Samotné pochybnosti účastníka o existencii takéhoto vzťahu sudcu neboli v praxi súdov považované za určujúce; rozhodujúcim bolo, či reálne existujú okolnosti, ktoré by mohli objektívne zakladať legitímne pochybnosti o nezaujatosti sudcu.

23.2. Ustanovenie § 14 ods. 3 O.s.p. pritom jednoznačne vylučovalo z dôvodov zakladajúcich zaujatosť sudcu okolnosti spočívajúce v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach. A práve také okolnosti uplatnili žalobcovia v ich námietke zaujatosti. So zreteľom na podstatu, obsah a predmet týchto námietok (toho, čoho sa týkajú) nadriadený súd správne na ne neprihliadol a o vylúčení namietaneho sudcu ani nerozhodol.

23.3. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu bol tento postup nadriadeného súdu správny, a preto je neopodstatnená aj námietka žalobcov, že v konaní došlo k procesnej vade konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. g/ O.s.p.

III.

24. Dovolatelia naostatok tvrdia, že ich dovolanie je prípustné podľa § 238 ods. 2 O.s.p., lebo odvolací súd sa odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v zrušujúcom uznesení sp.zn. 4 Cdo 37/2011.

25. Prípustnosť dovolania v zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. bola podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 daná, ak právny názor dovolacieho súdu, vyslovený v jeho zrušujúcom rozhodnutí, nebol v ďalšom konaní odvolacím súdom rešpektovaný. Toto ustanovenie sa vzťahovalo na názor dovolacieho súdu, ku ktorému dospel pri skúmaní otázok tak hmotnoprávnej, ako aj procesnoprávnej povahy (3 Cdo 72/2007). Aj podľa názoru ústavného súdu zodpovedal § 238 ods. 2 O.s.p. taký výklad, ktorý umožní meritórne posúdenie vecí z hľadiska stretu odlišných právnych názorov na výklad právneho (hmotnoprávneho alebo procesnoprávneho) predpisu (I. ÚS 164/2012). Ustanovenie § 243d ods. 1 O.s.p. (rovnako § 243d ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.) zakotvujúce záväznosť právneho názoru zaujatého v rozhodnutí dovolacieho súdu viedlo súd nižšej inštancie k tomu, aby v novom rozhodnutí neopakoval predchádzajúce nedostatky procesného alebo hmotnoprávneho charakteru.

25.1. V danom prípade najvyšší súd v uznesení sp.zn. 4 Cdo 37/2011 uviedol, že odôvodnenie rozsudku

súdu prvej inštancie nemá náležitosti vyplývajúce z § 157 ods. 2 O.s.p. Poukázal tiež na to, že odvolací súd sa pokúsil danú nesprávnosť napraviť, avšak ním zvolený postup - podrobnejšie odôvodnenie rozhodnutia na podklade skutkových okolností predtým nijako nevyhodnotených súdom prvej inštancie - nezodpovedal zákonu. Podľa jeho názoru odvolací súd takýmto spôsobom „suploval nedostatočné odôvodnenie“ rozhodnutia súdu prvej inštancie a v dôsledku toho nedal žalobcom v riadnom inštančnom postupe možnosť vyjadriť sa k dôkazom, ktoré podporovali vecnú správnosť rozsudku súdu prvej inštancie.

25.2. V poradí druhej dovolanie žalobcov by preto bolo prípustné podľa ustanovenia § 238 ods. 2 O.s.p. vtedy, ak by súdy tento záväzný pokyn nerešpektovali. Dovolací súd vzhľadom na to pristúpil k posúdeniu, či sa súdy oboch nižších inštancií po zrušujúcom uznesení najvyššieho súdu opäť nedopustili vytýkanej vady. Dovolací súd mal pri skúmaní prípustnosti dovolania podľa § 238 ods. 2 O.s.p. na zreteli, že odôvodnenia rozhodnutí prvoinštančného a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane, lebo z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. V danom prípade sú rozsudky súdov oboch inštancií (ako celok) dostatočne odôvodnené a majú náležitosti vyplývajúce z § 157 ods. 2 O.s.p. Zo spisu vyplýva, že súd prvej inštancie po vrátení veci na ďalšie konanie dospel k svojim vlastným skutkovým zisteniam, ktoré vyjadril v rozhodnutí. Na podklade týchto zistení prijal skutkové a následne tiež právne závery. Žalobcovia mali v spore vytvorenú primeranú procesnú možnosť vyjadriť sa k týmto záverom, a to či už priamo v konaní pred súdom prvej inštancie, alebo v odvolaní, ktorým napadli rozsudok súdu prvej inštancie. Procesná vada konania, ktorá v dôsledku podania prvého dovolania žalobcov viedla k zrušeniu skoršieho rozhodnutia odvolacieho súdu, sa tak v následnom postupe súdov nezopakovala.

25.3. Z týchto dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobcov ani v zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. nevyvolalo procesné účinky, ktoré by po 30. júni 2016 umožnili uskutočniť meritórny dovolací prieskum.

IV.

26. Na základe vyššie uvedeného dovolací súd uzatvára, že dovolanie žalobcov nebolo v čase jeho podania procesne prípustné, lebo jeho prípustnosť nevyplývala z § 237 ods. 1 písm. f/ a g/ O.s.p., ale ani z § 238 ods. 2 O.s.p. Najvyšší súd preto dovolanie žalobcov 1/ a 2/ odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP, v zmysle ktorého dovolací súd odmietne dovolanie, ak smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné.

27. Najvyšší súd rozhodnutie o trovách dovolacieho konania neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

28. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0 vo výroku o odmietnutí dovolania a 2 : 1 vo výroku o trovách dovolacieho konania.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.